

หลักฐานการสนับสนุนการดำเนินงาน EHA8000

การประชุมปรึกษาหารือแนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนและการพัฒนาศักยภาพ

ด้านการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

วันที่ 28 มีนาคม 2565 เวลา 13.30 - 15.30 น. ผ่านการประชุมในรูปแบบออนไลน์

ผู้เข้าร่วมประชุมของกรมอนามัย

1. นายอรรถพล แก้วสัมฤทธิ์	รองอธิบดีกรมอนามัย
2. นายสมชาย ตู่แก้ว	ผู้อำนวยการกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
3. นางสุจิตา อุทะพันธ์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
4. นางจิตติมา รอดสวาสดี	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
5. นางสาวพนิศา เจริญสุข	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
6. นางสาววาสนา ลุนสำโรง	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
7. นายรัฐพล ศิริหล้า	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

การดำเนินงานประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมอนามัย

กรมอนามัย (นายอรรถพล แก้วสัมฤทธิ์ รองอธิบดีกรมอนามัย) ให้ข้อมูลที่ประชุมเกี่ยวกับการดำเนินงาน การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมอนามัย โดยมีการดำเนินงาน 5 ส่วน ได้แก่

1. การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม (EHA) ของ อปท.

กรมอนามัยได้ประยุกต์หลัก PMQA มาออกแบบระบบ “การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ Environmental Health Accreditation : EHA” ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินองค์กรด้วยตนเอง และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อยกระดับคุณภาพ มาตรฐานการทำงาน และคุ้มครองสิทธิของประชาชนให้ได้รับบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ ซึ่งท้องถิ่นที่สมัครและผ่านการประเมิน จะนำคะแนนการประเมินไปรวมกับ “ผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ Local Performance Assessment : LPA”

ทั้งนี้ในปี 2564 กรมอนามัย มีบันทึกความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (MoU) ในการบูรณาการและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนทุกกลุ่มวัย โดยเน้นที่การแลกเปลี่ยนข้อมูล การบังคับใช้กฎหมายสาธารณสุข การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การสร้างความรอบรู้ และการพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือ EHA ดังกล่าว จัดเป็นการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามมาตรฐานทางกฎหมายและองค์ความรู้ทางวิชาการ โดยมีการจัดทำเป็นกระบวนการงาน (SoP) ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ้น 9 กระบวนการ ประกอบด้วย 20 ประเด็นงานย่อย ซึ่ง EHA8000 หรือ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (HIA) เป็นหนึ่งในกระบวนการหลักที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้

2. การประยุกต์หลัก HIA ในกลไกการอนุญาตกิจการฯ ตามมาตรา 54 วรรคสอง พ.ร.บ.สธ.

กรมอนามัยประยุกต์ใช้หลักการแนวคิดการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปบังคับใช้ในการควบคุมกำกับกิจการที่มีความเสี่ยงสูง ก่อนการอนุญาตประกอบกิจการ โดยออกเป็นประกาศกระทรวงสาธารณสุข ภายใต้มาตรา 54 วรรคสองของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2560 กำหนดให้เจ้าของกิจการที่มีความเสี่ยงสูง (32 ประเภท) ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ต้องตรวจสอบประเมินความพร้อมของการประกอบกิจการก่อนการดำเนินการ และมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องก่อนยื่นขอใบอนุญาตกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มั่นใจว่ามาตรการป้องกันความเสี่ยงอย่างครบถ้วนแล้ว

3. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้าน HIA

สำหรับการพัฒนาศักยภาพบุคลากร กรมอนามัย ในระยะแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2554 ได้อบรมด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ประมาณ 1,000 แห่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบกระบวนการขั้นตอนและบทบาทที่เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ และระยะต่อมาเป็นการสนับสนุน ให้คำปรึกษา เป็นพี่เลี้ยงให้กับท้องถิ่นได้นำเอากระบวนการ HIA ไปใช้จัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

กรมอนามัย มีศูนย์ฝึกอบรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม (Environmental Health Training Center : EHTC) ได้มีหลักสูตรที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเนื้อหาของ HIA ถูกบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เช่น หลักสูตรการอนามัยสิ่งแวดล้อมพื้นฐาน

และยังมีหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม (EHA) เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนดำเนินงาน EHA ได้แบ่งการอบรมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ตรวจประเมิน (ระดับ Auditor, Inspector) และผู้ปฏิบัติงาน (ระดับ Practitioner) ซึ่งมีการจัดอบรมทุกปี

อีกทั้ง มีโครงการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีเนื้อหาเข้มข้นเฉพาะเรื่องการประยุกต์ใช้ HIA ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่มีข้อจำกัดในเรื่องของความต้องการของการจัดอบรมในแต่ละปี

นอกจากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเองแล้ว กรมอนามัย ยังได้สนับสนุนการเป็นวิทยากรและให้คำปรึกษาเรื่อง HIA กับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ อีกด้วย

ปัจจุบัน กรมอนามัย ได้จัดตั้ง “สถาบันปณิทัต” ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการพัฒนากำลังคนและจัดการฝึกอบรมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นโอกาสและช่องทางหนึ่งที่จะสามารถสนับสนุนการพัฒนากำลังคนด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพได้ในอนาคต

4. ความร่วมมือทางวิชาการด้าน HIA

นอกจากความร่วมมือระหว่างกรมแล้ว กรมอนามัยได้มีความร่วมมือทางวิชาการด้าน HIA กับ สถาบันการศึกษา คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการพัฒนาไกและองค์ความรู้ด้าน HIA รวมทั้งสร้าง เครือข่ายและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้าน HIA เพื่อให้เกิดการนำ HIA ไปใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงาน ส่งเสริมสุขภาพและการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ภาคใต้และพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งได้เริ่มขับเคลื่อนการพัฒนา รูปแบบ HIA เพื่อพัฒนาเมืองน่าอยู่ที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี ในพื้นที่เศรษฐกิจภาคใต้ (SEC) ร่วมกับเทศบาลตำบล นาชะอัง จังหวัดชุมพร และองค์การบริหารส่วนตำบลบางใหญ่ จังหวัดระนอง ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์บูรณา การระบบอาหาร และการจัดทำแผนพัฒนา อบต. ตามความสนใจของพื้นที่

5. การพัฒนาคู่มือ/แนวทางด้าน HIA

กรมอนามัยได้มีการพัฒนาคู่มือ แนวทาง และสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ HIA และการเฝ้าระวังผลกระทบ ต่อสุขภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน HIA ให้กับภาคีเครือข่าย พร้อมทั้งได้เผยแพร่บนเว็บไซต์กองประเมินผล กระทบต่อสุขภาพ

ที่ประชุม ได้พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะต่อแนวทางทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนและการพัฒนา ศักยภาพด้านการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีประเด็นในการพิจารณา ดังนี้

แนวทางการดำเนินการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน/องค์กร
1. สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ ใน หลักการและความสำคัญของ HIA ต่อผู้บริหารท้องถิ่น ในระดับต่าง ๆ	เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจกับ ผู้บริหารท้องถิ่น และส่วนงานอื่นใน อบต. รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นความสำคัญของ HIA	- กรม สด - สมาคม อบต. ทั้ง 3 ระดับ
2.การกำหนด EHA8000 เป็น เงื่อนไขการประเมิน อบต.	เพื่อสร้างแรงจูงใจที่แข็งแกร่งให้ อบต. เห็นความสำคัญในการใช้ HIA เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานตาม บทบาทภารกิจ โดยกำหนดให้ EHA8000 เป็นเงื่อนไขการประเมิน อบต.	- กรม สด - กรมอนามัย
3. การพัฒนาคู่มือแนวทางการ ดำเนินงานตามขั้นตอนการทำ HIA และคู่มือการทำ HIA เชิงประเด็น รวมถึงแนวทางปฏิบัติ และ แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	เพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ให้กับ อบต. ในพื้นที่ สามารถนำ HIA ไปใช้ในการดำเนินงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	- สช. - กรมอนามัย - สผ. - HIA Consortium

แนวทางการดำเนินการ	เป้าหมาย	หน่วยงาน/องค์กร
4. การพัฒนาหลักสูตรอบรม HIA สำหรับบุคลากรท้องถิ่น ในสถาบัน พัฒนาบุคลากรท้องถิ่น ของกรม ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้าน HIA แก่บุคลากรของ อปท. โดย เชื่อมโยงกับกลไกการพัฒนาบุคลากร ของ กรม.สธ.	● กรม สธ ● สช. ● HIA Consortium (ศูนย์วิชาการ HIA ระดับ ภาค)
5. การจัดอบรม HIA แก่เครือข่าย ในระดับภาค ซึ่งดำเนินการโดย ศูนย์วิชาการ HIA 6 ภาค	สนับสนุนการผลิตและพัฒนา บุคลากรด้าน HIA ในภาพรวม และ การพัฒนาศักยภาพด้าน HIA แก่ภาคี เครือข่าย รวมถึง อปท. ในพื้นที่	● สช. ● HIA Consortium (ศูนย์วิชาการ HIA ระดับ ภาค) ● กรมอนามัย ● กรมควบคุมโรค
6. พัฒนา Platform การเรียนรู้ HIA แบบออนไลน์ เพื่อการเข้าถึง ความรู้ในการทำ HIA สำหรับ อปท. ซึ่งเชื่อมโยงกับกลไกการให้ คำปรึกษา และการสนับสนุนด้าน วิชาการ และเครื่องมือการ ประเมินผลกระทบ รวมถึงกลไกพี่ เลี้ยงในการทำ HIA ในระดับพื้นที่	เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการ สนับสนุนองค์ความรู้ และกลไกพี่ เลี้ยงที่เป็นทีมสนับสนุนด้านวิชาการ ในการทำ HIA แก่ภาคีเครือข่ายในวง กว้าง รวมถึงการสนับสนุนเครื่องมือ/ เทคนิค/อุปกรณ์ ในการประเมินผล กระทบด้านต่าง ๆ เช่น กลิ่น ฝุ่น เป็นต้น เนื่องจาก อปท. ส่วนใหญ่ ยัง ขาดองค์ความรู้ และเครื่องมือ/ เทคนิคในการประเมินผลกระทบใน หลายด้าน	● สช. ● กรมอนามัย ● สผ. ● HIA Consortium

ที่ประชุม มีมติให้ปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอ และนำเข้าหารือความร่วมมือการ ดำเนินงานการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพระหว่างสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น กรมอนามัย และสถาบันการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินงานต่อไป

